

Az Elő-hegyen a falutól északkeletre darázskőből épített 4 méter magas, 6 méter átmérőjű méhkas alakú „örtorony” (kunyhó) található, amelynek egy ajtó és két ablaknyílása van. Külső oldalán a falzatban kialakított feljárat vezet az építmény tetejére. A műemléki védelem alatt álló kőkunyhó az ún. „Csúnya-munka” (Török torony), a hagyomány szerint török őrhely volt, innen figyelhették az ostromra készülő törökök az egrieket. Érdekes felkeresni a hegytető alatt déli irányban lévő pincét is, amelynek szép riolittufából rakott homlokzata érdemel említést.

Az Ostoros déli végén emelkedő Verem-part túloldalán húzódó Vizes-völgy egy kisebb riolittufa padján egy kaptárköfűlkét találhatunk. Ettől jelentősebb az innen északkeletre fekvő Tag-gödör vízmosásos szurdokának nyugatra néző oldalában található két sziklafal, összesen öt kaptárfülkével.

A bükkaljai kőépítkezés egyik jelentős példája a település XVIII. században megnyitott kőbányája, ahonnan az egri minorita templom alapozásához szállították a követ 1758-ban.

Mandler György prefektus építette Ostoros eredeti római katolikus templomát feltehetően 1742-ben (titulusa: korábban Mindenszentek, ma Szent István király). 1812-ben homlokzati toronnyal egészítették ki, majd a XX. század első éveiben nagyméretű mellékhajókkal bővítették ki.

A település északi határában található az Ostoros-patak felduzzasztásával létrehozott 30 hektár felületű víztározó (Ostorosi-tó), amely kedvelt horgász és kirándulóhely. A tó mellett 50 °C hőmérsékletű lefajtott hévízkút található.

Pincesor az ostorosi Szépasszony-völgyben

Bükkaljai Kő-út Információs Pont Eger, Fellner-tömbbelső
bukkaljai.info.hu

Polgármesteri Hivatal Novaj, Rákóczi út 3.
 Tel: 36/356-085; 36/556-016 • www.novaj.hu

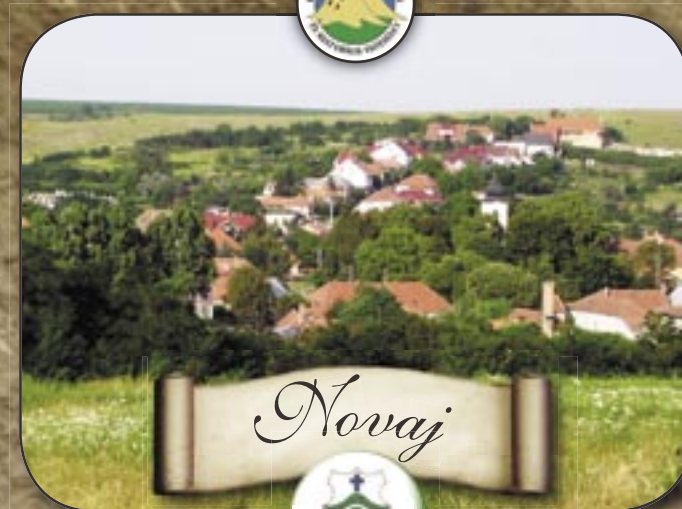
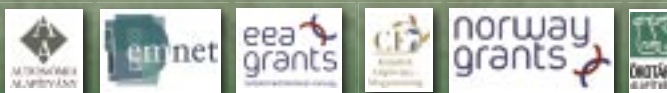
Polgármesteri Hivatal Ostoros, Hősök tere 4.
 Telefon: 36/356-010 Fax: 36/556-100 • www.ostoros.hu

Tájékoztató térképábrázlat

Készítette a Kaptárkö Természetvédelmi és Kulturális
 Egyesület a Norvég Civil Támogatási Alap finanszírozásával.

www.kaptarko.hu

Novaj

Ostoros

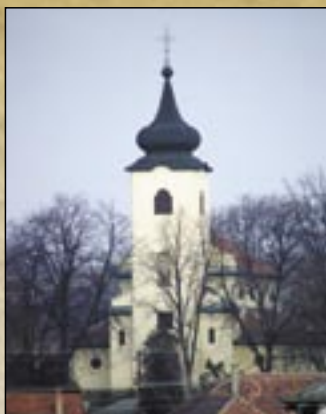

NOVAJ

Novaj Egertől 9 km-re dél-keletre, a Bükk hegység lábánál két domb ölelésében, a Novaji-patak völgyében fekszik. Első okleveles említése Nouoy névalakban 1275-ből való. Az Egri Püspökség birtokához tartozott. 1430-tól a legújabb időkig az egervári prépostság (kisprépostság) javadalmának része volt. A falut az egri vár 1552-es ostroma idején a törökök felégették, de rövidesen újra benépesült. 1687-ben az Eger visszavételéért folytatott harcok során ismét elpusztult. Alig épült újjá, mikor a Rákóczi-szabadságharc végén a labancok megint elpusztították, és csak 1722-ben népesül be újból. 1698 és 1701 között a Buttler család bérelte a területet a kisprépostól. Feltételezések szerint ebből a korból való a Fő utca déli felében felállított faragott kőből készült úgynevezett **török emlékmű**. A település 1950-ig Borsod megyéhez tartozott.

Templomának története híven tükrözi a község sorsát: első temploma vélhetően 1288-ban épült, majd a török pusztítás után újjáépítették. 1756-ban Hubert Mátyás egervári prépost-földesúr kívül-belül megújította, új sekrestyét és oratóriumot építtetett hozzá. A II. világháború végén, 1944-ben a templomot a németek felrobbantották. Az új, szabadon álló **római katolikus templom**

Novaj római katolikus temploma

A török emlékmű

Régi parasztház

Pincesor Novajon

1947-ben épült (titulusa: Magyarok Nagyasszonya) – néhány felszerelési tárgy azonban XVIII. századi.

Nevezetes a falu **kőfejtője**, amely már a XVII. században is létezett. A nem mindennapi minőségű vörösésbarna, kitűnően faragható, kemény dácittufát már a törökök is felhasználták. Ebből a kőből épült 1664 előtt az egri Minaret. Alapozásra, kökerítések és lépcsők készítésére már több évszázada használják Egerben. Jellegzetesek a falutól északra eső völgyben a riolittufába vájt **borospincék**, de érdemes meglátogatni az Ostorosra vezető út melletti pincesort is.

A községtől dél-délkeletre, kb. 3 km-re egy dombvonulat délkeleti végén erősen szétszántott, de jól felismerhető **kora bronzkori telep, földvár** (Novaji-halom) nyomai láthatóak. Kelet felől a természetes, meredek domboldal határolja, a többi oldal felől árok védte. A lelőhely a XIX. század második fele óta ismert. Bartalos Gyula 1897-ben 3,5 méter vastagon őskori rétegeket talált, de ezen felül honfoglalás kori sírokat is említ. 1981-ben Somogyvári Ágnes ásatása sok lelet mellett egy ház maradványát is feltárta.

A helyi népi hagyományokat a Novaji Asszonykórus ápolja, melynek megalakulását a palóckutatás segítette 1971-ben. A kórus népviselete a századforduló viseletét őrzi.

Présház a novaji pincesoron

OSTOROS

Ostoros község Egertől 6 km-re délre, a Bükkalján található. Nevét az Ostoros vízéről nyerte, amelyet Anonymus Ystoros néven említ. A falu nevét Ostoros alakban 1330-ban közli az első okleveles forrás. Az 1332–37. évi pápai tizedlajstrom a bélháromkúti apátság birtokaként említi. Eger 1552. évi ostroma idején a törökök teljesen felégették. A megmaradt 12 jobbágy még 1558-ban is pincékben lakott. Amikor a bélapátfalvai monostor a török fenyegetések miatt elnéptelenedett, Ostoros a szarvaskői vár tartozéka lett. A település még 1638-ban is pusztán állt, és a XVII. század végéig nem is tudott véglegesen benépesülni. Amikor 1700-ban a bélháromkúti apátság birtokait az egri szeminárium kapja meg, akkor Ostoros benépesítése is rövidesen megtörténik. 1945-ig Borsod megyéhez tartozott, majd Heves megyéhez csatolták. A falut 1925. január 31-én súlyos földrengés rázta meg. A település 406 háza közül 8 maradt sértetlen, továbbá a 120 barlanglakásból 96-ot tett tönkre a földrengés. Ostoroson 3 csoportban is voltak és vannak **barlanglakások**: a Szépasszony-völgyben, a Csaba vezér utcában, és a Gárdonyi utcában (régén Verem-part). A barlanglakásokat sok esetben a borospince szomszédságában, esetleg a pincejarral összekötve vájták ki. A feltárt pincék száma 700, alapterületük meghaladja a 23 500 m²-t.

Ostoros római katolikus temploma

Pincebelső Ostoroson

A Csúnya-munka